N°. 2261. 1854.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk. *Brieven*, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

MAANDAG, 2 OKTOBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 30 September.

Het wetsontwerp ter regeling van het lager en middelbaar onderwijs was ons nog niet geworden, toen wij van den *Nederlander* vernamen, dat, naar zijne meening, tegen dat wetsontwerp eene volksagitatie behoort georganizeerd te worden. Het 4e art. van dat wetsontwerp zal dit, volgens den *Nederlander*, gebiedend vorderen — het 4e art., dat evenwel bepalingen bevat, die den *Nederlander*, hij zegt het zelf, aangenaam verrast hebben, en dat volkomen beantwoordt aan de vroeger door den *Nederlander* geformuleerde verlangens.

Het artikeltje, waarin de *Nederlander* het nabijzijn der door hem gewenschte volksbeweging aankondigt — 't zou vermoedelijk, eene najaarsbeweging worden, gelijk de April-beweging eene voorjaarsongesteldheid geweest is — laten wij hier volgen. 't Lijkt, als twee droppelen-water, sprekend op de artikeltjes, waarmede hetzelfde blad aan het *popularizeeren* der Aprilagitatie zoo zeer bevorderlijk is geweest. Welligt echter, dat zijn artikeltje van vandaag het juist tegenovergestelde uitwerksel hebben zal, dat zijne vroegere verontrustende en opruijende artikeltjes in der tijd gehad hebben. Wij verwachten dit, 1°. omdat het niet te denken is, dat de Natie aan de eischen eener zoogenaamde anti-revolutionnaire faktie, wier reaktionnaire velleiteiten op politiek terrein, openbaar zijn, zich veel zal [illegible] gelegen liggen; 2°. omdat de Natie zich nog te levendig herinnert, tot welke politieke doeleinden eene beweging, als die welke thans weer voorbereid schijnt te worden, ten vorigen jare gebruikt is; 3°. omdat het onmiskenbaar is, dat de orthodoxe partij, op nieuwe eene volksbeweging uitlokkende, veelmeer een groot politiek rezultaat, dan eene wijziging in art. 4 der onderwijswet op [illegible]

Na de April-beweging vroeg, trouwens, de heer da Costa, toen er nog geen sprake was van de aftreding van het ministerie-Thorbecke: wat er anders mogelijk was »dan een ministerie-Groen:" wij gelooven niet, dat men zich haasten zal, om, ten gevolge eener najaars-beweging, den heer da Costa gelegenheid te geven tot het herhalen dier vraag.

Aldus het artikeltje van den *Nederlander*, dat in verband met het 4e art. van het wetsontwerp, hetwelk elders in dit Nommer te vinden is, behoort gelezen te worden:

»In den regel eene *Godsdienstelooze Volksschool*.

»Dit berigt zal bij zeer velen een niet geringen indruk hebben gemaakt.

»We zouden het betreuren indien onverwijld aan *het inleveren van verzoekschriften* gedacht wierd.

»Nu vooral moet veerkracht met bezadigdheid worden gepaard.

»Hetgeen aan de orde van den dag behoort te zijn, is het *popularizeren* van het vraagstuk.

»Aan de Natie moet worden herinnerd dat de Wet op het Onderwijs haar dierbaarste belangen betreft.

»Ze moet ingelicht worden omtrent de gronden van hetgeen wij voorstaan en den aard en de gehalte der bedenkingen waarmede men ons bestrijdt.

»Het geldt hier eene zaak, waarover, in sommige opzigten althans, elk Christen, met de H. Schrift in de hand, tot oordeelvellen bevoegd is.

»Het petitioneren moet eerst het gevolg van eigen onderzoek zijn."

Dit is derhalve het ontwikkelingsproces der beweging, dat door den *Nederlander* aangeraden wordt: eerst de gemoederen te veroptrusten en de massa's op de been te brengen door dagblad- en tijdschrift-artikelen; door brochures, door voordragten en predikatien; vervolgens een algemeen petitionnement. In het belang der openbare rust is het te wenschen, dat aan dit oorlogsplan, hetwelk, werd het met een goeden uitslag bekroond, den heer Groen den maarschalkstaf in handen zou spelen, het onthaal ten deel valle, dat wij daaraan voorspellen.

Volgens de laatste berigten uit de Krim stonden de troepen der verbondene mogendheden op het punt van slag te leveren tegen den admiraal Menschikoff, die voor Sebastopol met 25,000 man had post gevat en nog 15,000 man tot versterking wachtende was. Wij kunnen dus ieder oogenblik den uitslag vernemen van den geleverden strijd. Naar alle waarschijnlijkheid, als die berigten waar zijn, is het te vermoeden, dat de Russen niet bestand zullen zijn tegen den aanval. Ook als vorst Menschikoff tijd heeft, om de verwacht wordende 15,000 man bij zijn leger te voegen, zal hij slechts over een leger van 40,000 man beschikken, terwijl de vijand er reeds 60,000 tegen hem aanvoert, en er nog 20,000 als reserve in den rug heeft, de zeevloot er geheel buitengelaten.

In zulke omstandigheden zijn de kansen te ongelijk en moeten er zeer buitengewone en onvoorziene omstandigheden tusschen beide komen, wil Rusland aan zulk eene magtigen aanval met eenig welslagen weêrstand bieden.

Behalve de gevechten te land, zal men ook op een zeeslag moeten bedacht zijn. De Russen toch kunnen niet voornemens zijn hunne vloot in de havens weerloos te laten in den grond schieten. Het is dus allerwaarschijnlijkst, dat de belegering van Sebastopol zal vergezeld gaan van een strijd tusschen de vloten op zee. En dewijl de Russen gewoon zijn dapper in 't vuur te staan, en in dit geval een wanhopigen strijd op leven en dood zullen moeten voeren, zoo kan men zich voor stellen, welk bloedbad daar te water en te land op dit oogenblik reeds is of nog zal worden aangerigt.

Het officieel Weener blad heeft, in zijn Nommer van den 16 September, medegedeeld het wijsgeerig testament van Schelling, den patriarch der Duitsche filozofie, den 20 Augustus in Zwitserland overleden. In dat testament verklaart Schelling, dat eene veertigjarige ondervinding hem ten blijkbaarste heeft bewezen, dat de rede, aan hare eigene krachten, zonder hoegenaamd der openbaring, overgelaten, niet anders [illegible] en dat men om een goed wijsgeer te zijn goed christen moet wezen.

Die waarheid, door Schelling in zijn testament beleden, zal voor geen onzer lezers nieuw zijn. Wij zien alle dagen onder onze oogen de feiten, die wij beleven, wat er van de menschelijke rede gewordt, als zij den vrijen teugel heeft; hetzij dan dat men de rationnalisten in hunne onvruchtbare nasporingen nagaat, hetzij dat men zelfs de orthodoxen in hunne zoogenaamde onvoorwaardelijke onderwerping aan het Woord Gods met eenige aandacht gadeslaat. Voor beiden is, ofschoon in verschillende mate en op verschillende wijze, het Woord Gods slechts datgene, wat hunne menschelijke rede er van maakt. En die menschelijke rede, niet geleid door de openbaring, maar de openbaring verwringende naar hare bedriegelijke opvattingen, heeft beiden geleid tot uitersten, wel niet even monstrueus en goddeloos in hun beginsel en gevolgen, toch even blijkbaar valsch. Voor onze lezers is alzoo de bekentenis van Schelling slechts de bevestiging van hunne eigene overtuiging. Maar daarom heeft de verklaring van Schelling niet minder waarde. Als een man van de hoogmoedige wetenschap, als Schelling, wijsgeer van zoo diepe maar rampzalige geleerdheid, die school heeft gemaakt in Duitschland, tot de overtuiging komt, dat de rede hem, gelijk anderen, misleid heeft, dan moet die rede zijn hoofd en zijn hart bij al zijne kennis in ijselijke ledigheid hebben gelaten, om hem de ijdelheid van den arbeid zijner rede te kunnen doen beseffen; dan moet hij in zich-zelven bewaarheid hebben gevonden, wat de Heilige Schrift getuigt, dat God de wereld heeft overgelaten aan de twisten der geleerden, opdat zij niet zouden vinden de zaken die zijn.

Daar de zaak van het beklag van den heer L. van Vliet, over het Indisch Gouvernement en den minister van Koloniën, eerstdaags, naar het zich laat aanzien, in staat van wijzen zal zijn, en door de Tweede Kamer eene beslissing deswege zal kunnen worden genomen, zoo laten wij hier een kort overzigt volgen van den loop dier zaak in de jongst verloopen zitting-jaren.

Nadat, de heer van Vliet van de achtereenvolgende Ministers van Kolonien J. C. Baud, Rijk en G. L. Baud te vergeefs herstel zijner grieven en althans onderzoek had gevraagd, wendde hij zich in September 1850 tot den Raad van Ministers, die hem den 8 November 1850 naar den Minister van Koloniën verwees. Hangende die zaak kwam, door eene voor den adressant gunstige vergissing, eene zakelijke nota van den heer Pahud, tot inlichting van den Ministerraad bestemd, aan den heer van Vliet zelven in handen. Die nota, hoewel sterk tegen den adressant gerigt, bevatte o. a. de voor hem kostbare erkentenis, dat zijne burgerlijke actie tegen de Javasche bank aanleiding van het besluit tot gevangenneming en uitzetting uit Neêrl. Indie is geweest: eene erkentenis die later door den minister, tegenover de Kamer, eenigermate is ingetrokken. Het gaf ook aan den heer van Vliet aanleiding om middelen van verdediging op te zoeken. Hij vond die onder anderen in eene verklaring van den heer Fontein, oud-president van den Raad van Justitie te Soerabaya, waarbij deze betuigde van zijn vroeger ongunstig oordeel over des adressants gedragingen als prokureur, na onderzoek te zijn teruggekomen. Een nieuw adres, met nieuwe bewijsstukken werd den 13 Julij 1852 glad afgewezen, en den 29 Julij 1852 geweigerd van die afwijziging motieven te doen kennen. In Oktober 1852 leverde de adressant zijn beklag in bij de Tweede Kamer over vier punten: 1°. ontzetting als prokureur, zonder eenige strafbare handeling zijnerzijds zonder te zijn gehoord en zonder behoorlijke voordragt van den Raad van Justitie; 2°. dat hij door den adsistent resident uit de Preanger-regentschappen is verdreven, geboeid weggevoerd, door inlandsche policie-dienaren geslagen en mishandeld, zonder eenig regt; 3°. dat hij in hechtenis is genomen en verwijderd, zonder andere redenen, dan omdat hij van een wettig regt gebruik maakte, en zonder inachtneming van den voorgeschreven vorm; 4°. dat hij bij de opvolgende ministers van Koloniën onbillijk en onregtmatig is afgewezen met zijne klagt om schadevergoeding. Op advies van de kommissie voor de verzoekschriften (rapporteur de heer Mr. van Nierop), werd het adres den 1 December 1852 aan den minister van Koloniën verzonden om inlichting. Aan dat verlangen werd voldaan door een brief van Zijne Excellentie, gedagteekend 5 Maart 1853. Deze brief werd volgens besluit der Kamer van 7 Maart 1853 gedrukt, (doch zonder de bijlage, die nog altijd aan den adressant en aan het publiek onbekend zijn gebleven), aan de leden rondgedeeld en ten fine van onderzoek in handen gesteld van eene kommissie, bestaande uit de heeren Blaupot ten Cate, Engelen, van Lijnden, de Moraaz en Wintgens.

Den 22 Maart 1853 diende de adressant een nieuw adres in, houdende tegenbedenking op de nota des ministers. De zaak zou toen spoedig tot beslissing hebben kunnen komen, zoo niet de Kamer ware ontbonden. In de zitting van 1853 viel ter dezer zake niets anders voor, dan dat op den 9 Augustus werd besloten laatstgemeld adres ter griffie te leggen bij de andere stukken van den adressant. In Februarij 1854 diende de heer van Vliet een nieuw adres in met nieuwe bescheiden en eene consultatie van drie regtsgeleerden, het gevoelen inhoudende, dat zijne vordering tot schadevergoeding niet burgerregtelijk kon worden geldend gemaakt, omdat zij regeringsdaden betreft. Dit adres werd den 23 Mei 1854 weder aan den minister van Koloniën verzonden om inlichting, en aan dit nieuwe verzoek voldaan door diens brief van 19 Junij 1854, bevattende eene referte tot dien van 5 Maart 1853, met bijvoeging van twee punten: 1°. Dat de uitzetting uit de Preanger-regentschappen plaats had, krachtens de publicatie van 9 Jan. 1821 (die de adressant beweert te zijn afgeschaft, terwijl ook het Indiesch gouvernement deze handeling van den assistent-resident voor onwettig heeft gehouden); 2°. dat het uit de stukken van den minister aan de Kamer uitgegaan niet blijkt, dat de vordering tegen de Javasche Bank de oorzaak der uitzetting uit Neêrlands Indië zou zijn geweest. Dit laatste noemden wij straks eene soort van herroeping van erkentenis. Op den 11 Julij 1854 besloot de Kamer den brief des ministers te doen drukken, ronddeelen en in handen eener kommissie te stellen, bestaande uit de heeren ter Bruggen Hugenholtz, Storm van 's Gravesande, Godefroi, Elout en Stoop.

Deze commissie bragt in de zitting van 1853 en 1854 geen rapport uit. Op 2 Sept. ll. diende de adressant bij

haar eene nieuwe memorie ten betooge van zijn goed regt in, hetwelk hij van een *beknopt overzigt* van al het gebeurde in Indië en Nederland deed volgen, ge dagteekend 18 Sept. 1854, ten dienste van de leden der nieuwe Tweede Kamer.

Wanneer wij nu de herbenoeming van de leden der laatstgenoemde kommissie door de tegenwoordige Kamer als eene bloote zaak van vorm beschouwen, dan mag men nu spoedig een rapport en eene beraadslaging over de zaak zelve te gemoet zien.

Hoezeer jaar op jaar daarover heen gaat, heeft zij o. i. nog niets van hare belangrijkheid verloren. Het geldt nog altijd de vraag, of er eenige waarborg bestaat in Nederlandsch Indië en in Nederland voor de burgerlijke en staatsburgerlijke regten van een Nederlander, die in Indië verblijf houdt, en die klaagt over schending van die regten, hem door de speciale Nederlandsch-Indische wet vergund. (*Handelsblad.*)

Het bij de Tweede Kamer ingekomen ontwerp van wet op het Lager en Middelbaar Onderwijs is van den volgenden inhoud:

Art. 1. Het lager en het middelbaar onderwijs strekken tot algemeene ontwikkeling en vorming.

Het lager onderwijs omvat het lezen, schrijven, rekenen, de Nederlandsche taal, de beginselen der aardrijkskunde, der geschiedenis en der natuurkunde, het zingen, de vormleer en het regtlijnig teekenen.

Het middelbaar onderwijs omvat dezelfde vakken als het lager doch verder voortgezet, en daarenboven de beginselen der stel- en meetkunde en der levende talen, benevens de gymnastiek.

Art. 2. Het lager en het middelbaar onderwijs worden gegeven in scholen en in de woningen der ingezetenen.

Het eerste is school-, het laatste huisonderwijs.

Art. 3. De scholen worden onderscheiden in openbare en in bijzondere.

De scholen van overheidswege opgerigt en onderhouden zijn openbare, alle overige zijn bijzondere scholen.

Art. 4. De openbare scholen zijn ingerigt voor kindezen van verschillende godsdienstige gezindheden.

De onderwijzers in deze scholen onthouden zich van iets te onderwijzen, te doen of toe te laten, kwetsend voor de godsdienstige begrippen van eenigerlei gezindheid.

Het geven van onderwijs in de godsdienst wordt overgelaten aan de kerkelijke genootschappen. Hiertoe zijn de gebouwen voor het openbaar lager en middelbaar onderwijs, buiten de schooluren, voor de leerlingen der school beschikbaar.

Waar de plaatselijke omstandigheden het toelaten, mogen afzonderlijke openbare scholen worden ingerigt voor kinderen van dezelfde gezindheid.

Art. 5. In elke gemeente boven de 500 zielen wordt lager onderwijs gegeven in een voldoend getal openbare scholen.

De gemeenteraad bepaalt dat getal, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

Deze bevelen vermeerdering zoo zij het getal, in verhouding tot de bevolking en behoefte der gemeente, ongenoegzaam achten.

Indien het getal dan nog aan het schooltoezigt ongenoegzaam voorkomt, kan vermeerdering door Ons worden bevolen.

Gemeenten beneden de 500 zielen vereenigen zich onderling tot het oprigten van openbare scholen voor lager onderwijs, of verstaan zich dienaangaande met eene naburige gemeente.

Het staat vrij bij het lager onderwijs in de daarvoor bestemde scholen in meerderen of minderen omvang middelbaar onderwijs te doen geven, alsmede afzonderlijke scholen voor middelbaar onderwijs op te rigten.

Art. 6. Elke gemeente voorziet in al de kosten van haar openbaar lager en middelbaar onderwijs.

Hiertoe kan een schoolgeld geheven worden, door den gemeenteraad, met inachtneming van artt. 232—236 en 254 der gemeentewet, vast te stellen en overeenkomstig artt. 257—262 dier wet in te vorderen.

Bedeelden en zij, die, schoon niet bedeeld, onvermogend zijn schoolgeld te betalen, genieten kosteloos lager onderwijs.

Art. 7. Indien eene gemeente door Ons, na Gedeputeerde Staten te hebben gehoord, verklaard wordt onvermogend te zijn al de kosten van haar openbaar onderwijs te dragen, wordt in hetgeen hare krachten te boven gaat, door de provincie en het Rijk, elk voor de helft, voorzien.

Art. 8. Tot het geven van lager of middelbaar onderwijs in openbare scholen wordt vereischt het bezit:

a. eener acte van algemeene toelating;

b. van een getuigschrift van goed zedelijk gedrag, na behoorlijk onderzoek afgegeven door den schoolopziener der gemeente, waar de bezitter het laatst heeft gewoond.

Art. 9. De onderwijzers bij de openbare scholen worden benoemd, geschorst en ontslagen door den gemeenteraad.

Schorsing en ontslag geschieden niet dan na goedkeuring van den schoolopziener, ontslag op eigen verzoek uitgezonderd.

Is schorsing of ontslag naar inzien der plaatselijke schoolcommissie of van den schoolopziener noodig, en de gemeenteraad nalatig of weigerachtig daartoe over te gaan, dan kan dit door Ons geschieden.

Ontslag ter zake van een ergerlijk levensgedrag heeft het vervallen der acte van algemeene toelating ten gevolge.

Art. 10. Onder de benaming »onderwijzer" verstaat deze wet zoo mannelijke als vrouwelijke.

Art. 11. Tot het geven van lager of middelbaar onderwijs in bijzondere scholen of in de woningen der ingezetenen wordt vereischt het bezit:

a. eener acte van algemeene toelating;

b. van gelijk getuigschrift van goed zedelijk gedrag als bij art. 8, lit. *b*, is vermeld;

c. van een bewijs, dat beide deze stukken door burgemeester en wethouders der gemeente, waar het onderwijs zal gegeven worden, zijn gezien en in orde bevonden.

Het bezit dier stukken is geen vereischte voor hen, die slechts aan kinderen van één gezin lager of middelbaar onderwijs geven.

Art. 12. De acte van algemeene toelating wordt verkregen door het afleggen van een kosteloos examen voor eene commissie, jaarlijks door Ons te benoemen, en zooveel mogelijk zamen te stellen uit schoolopzieners.

Art. 13. De acten van algemeene toelating gelden voor het geheele Rijk.

Zij vermelden den aard en den omvang van het onderwijs, dat de bezitter geregtigd is te geven.

De acten van algemeene toelating, waarvan gedurende de laatste zes jaren geen gebruik is gemaakt, zijn vervallen.

De acten van hen, die onderwijs geven in bijzondere scholen of in de woningen der ingezetenen, en zich aan een ergelijk levensgedrag schuldig maken, kunnen, op voordragt van burgmeester en wethouders of van het schooltoezigt, door Ons vervallen worden verklaard.

Art. 14. De bevoegdheid tot het geven van lager of middelbaar onderwijs vervalt voor hem, die bij eindvonnis is veroordeeld:

a. wegens misdaad;

b. wegens diefstal, opligting, misbruik van vertrouwen of aantasting der zeden.

Art. 15. Die, zonder daartoe geregtigd te zijn, lager of middelbaar onderwijs geeft, wordt voor de eerste maal gestraft met eene boete van *f* 50; voor de tweede maal met eene boete van *f* 100 en gevangenisstraf van veertien dagen, te zamen of afzonderlijk; en vervolgens telkens met gevangenisstraf van eene maand tot een jaar.

Op hem, die buiten de grenzen zijner akte onderwijs geeft, is de helft dezer straffen van toepassing.

Deze bepalingen zijn niet van toepassing op hen, die uitsluitend onderwijs geven in zingen, teekenen en gymnastiek.

Art. 16. Het toezigt der overheid op het lager en middelbaar onderwijs wordt uitgeoefend door:

a. een inspecteur;

b. schoolopzieners;

c. plaatselijke schoolcommissien.

Art. 17. De inspecteur en de schoolopzieners worden door Ons benoemd. Zij genieten uit 's Rijks kas eene jaarwedde en vergoeding voor reis en verblijfkosten, beide door Ons te bepalen.

Art. 18. De inspecteur, de schoolopzieners en de leden der plaatselijke schoolkommissien leggen, bij de aanvaarding hunner betrekking, voor de regtbank van het arrondissement, waarin zij wonen, den eed of de belofte af, dat zij hunne betrekking naar behooren en getrouw zullen waarnemen.

Art. 19. Zij zijn bevoegd van hunne ambtsverrigtingen relaas, en van de overtredingen dezer wet en der verdere verordeningen op het lager en middelbaar onderwijs proces-verbaal op te maken.

Art. 20. De plaatselijke schoolcommissien worden door den gemeenteraad benoemd.

Zij bestaan zooveel mogelijk voor een vijfde deel uit werkende of rustende onderwijzers van scholen voor lager of voor middelbaar onderwijs.

Het lidmaatschap dezer commissien is vereenigbaar met dat van den gemeenteraad.

Art. 21. Alle instellingen, waar lager of middelbaar onderwijs gegeven wordt, zoo openbare als bijzondere, zijn steeds toegankelijk voor de personen, belast met het toezigt op het onderwijs.

De onderwijzers zijn gehouden dezen de verlangde inlichtingen te geven omtrent hunne school en hun onderwijs.

Weigering in een dezer gevallen wordt gestraft met eene boete van *f* 25 of gevangenisstraf van drie dagen, en, bij herhaling, telkens met beide die straffen te zamen.

Art. 22. Bij elke veroordeeling tot boete wordt tevens door den regter bepaald, dat de veroordeelde, indien hij niet binnen eene maand, na daartoe bij deurwaarders-exploit te zijn aangemaand, aan den inhoud van het vonnis heeft voldaan, door gevangenzetting daartoe zal worden genoodzaakt.

De duur dezer gevangenzetting is tot verhaal eener boete van *f* 25 drie, van *f* 50 zeven en van *f* 100 veertien dagen.

De geheele voldoening aan den inhoud van het vonnis ontslaat van het verder ondergaan der gevangenzetting.

Art. 23. De voorschriften, vereischt ter uitvoering dezer wet, worden door Ons bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur vastgesteld.

Art. 24. De bestaande verordeningen op het lager en middelbaar onderwijs zijn afgeschaft.

Art. 25. De acten van algemeene toelating, vóór het in werking komen dezer wet verkregen, blijven in het algemeen van kracht, doch vervallen voor hen, die daarna aan het hoofd eener openbare of bijzondere school wenschen te staan.

Art. 26. Deze wet komt in werking op het nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.

Naar men verzekert zal de minister van Binnenl. ... ken van de wetgevende magt *f* 6500 meer vragen voor de Koninklijke Akademie van Wetenschappen en wel, om daaraan ook toe te voegen afdeelingen voor *taal-* en ... *terkunde*, voor *geschiedenis* en *wijsbegeerte*.

De Regering heeft het plan, om eerlang een post ... de begrooting van staatsuitgaven uit te trekken, voor ... Akademie van Delft. (*Utr. Ct.*)

Dezer dagen hebben wij, met voldoening, in ... museum de kopie gezien van de beroemde schilderij ... van Dijck, *Christus op den schoot zijner Moeder*, vervaardigd door een Hollandsch kunstschilder, den ... Hutten. Deze kopie, die wij in den vollen zin des woords mogen roemen, zoo natuurlijk heeft de kopist den ... ncelen schilder gevold in de uitdrukking zijner figuren in de vleeschdeelen, in de godsdienstige expressie ... het geheel, is bestemd voor het Franciskaner-klooster ... Oudewater. De schilderij van van Dijck is een der schoonsten van ons museum; zij was oorspronkelijk door de schilder bestemd voor het Beggijnhof; doch werd door Napoleon, met vele anderen, weggevoerd, en is thans zoo als wij zeiden, in ons museum geplaatst.

(*Handelsblad van Antwerpen.*)

Gisteren is, ter gelegenheid van het feest van den Heiligen Michaël, in de Roomsch-Katholieke kerk ... Binnenhof te 's Hage, eene plegtige pontifikale mis gevierd door Mgr. van Vree, Bisschop van Haarlem, en bijgestaan door een groot aantal geestelijken; de kerk was prachtig versierd.

Naar wij vernemen, is op de predikanten-vereeniging den 26 te Groningen gehouden, o. a. ter sprake gekomen het plan tot het oprigten in Friesland, in 1855, ... een gedenkteeken voor bisschop Bonifacius, die in ... begin der 8ste eeuw en vervolgens op nieuw in ... jaar 754 naar Friesland kwam, om de Heidensche ... zen tot het Christendom te bekeeren, doch in het ... gende jaar, 755, nabij Dokkum door eene gewapende bende overvallen werd en vermoord. De zaak van ... bedoelde gedenkteeken moet ook reeds in de provincie Friesland zelve besproken zijn. Wij voegen hier ... bij, dat voor genoemden bisschop, die ook in een ... gedeelte van Duitschland werkzaam was ter verspreiding van de leer der Christenen, daar te lande reeds ... gedenkteekenen bestaan, als een bij het dorp Altenb... in het Thuringerwoud, opgerigt in 1811, ter plaatse waar hij de eerste Christenkerk in N. Duitschland bouwde, het andere te Fulda, in Keurhessen, opgerigt in ... Zijn wij goed onderrigt, dan is het denkbeeld van ... gedenkteeken, thans in Friesland te stichten, uitgegaan van professor P. Hofstede de Groot. (*Pr. Gr. Ct.*)

Men verzekert dat het hoofdbestuur der vereeniging van *het Metalen Kruis*, zich tot het stedelijk bestuur heeft gewend, om verzoek, om het in 1856 te Amsterdam te onthullen monument, te mogen plaatsen op ... Damplein; dadelijk na die beslissing zal de wedstrijd voor uitsluitend Nederlandsche kunstenaars worden opengesteld, in overleg met de Koninklijke academie van Beeldende kunsten alhier, en van het Koninklijk instituut van ingenieurs te Delft; aan welke ... bekrooning door den Koning is toevertrouwd.

Te Middelburg is dezer dagen door den gemeenteraad het volgende stelsel van plaatselijke belastingen, door de financiële commissie vroeger voorgesteld) aangenomen met 10 tegen 4 stemmen. 1°. Alle belastingen, die met de gemeentewet strijdig zijn, worden afgeschaft. 2°. De opcenten op grondlasten en personeel worden tot het maximum opgevoerd. 3°. Wordt ingevoerd een hoofdelijke omslag van ongeveer *f* 30,000, waarbij tot grondslagen der vermoedelijke inkomsten zullen worden aangenomen *a*. de huurwaarde, *b*. verhooging daarvan naar het getal paarden uit weelde of tot gemak, en het getal dienstboden, en *c*. vermindering van denzelfden maatstaf voor het getal inwonende kinderen. 4°. Worden afgeschaft een aantal weinig opbrengende, doch de nijverheid belemmerende accijnsen, alsmede die op brandhout, lamp- en lijnolie, bieren enz. En terwijl de accijnsen niet geheel kunnen worden afgeschaft, zal er, volgens het voorstel der commissie, een controleur worden benoemd, en een post daarvoor op de volgende begrooting worden uitgetrokken. (*Grondwet.*)

Opgaaf van Cholera-Lijders.

Bij de plaatselijke kommissie van geneeskundig toevoorzigt alhier zijn op 29 September aangegeven 2 mannen en 3 vrouwen, te zamen 5 personen; overleden 3 mannen en 3 vrouwen, te zamen 6 personen; blijven in het hospitaal 17 personen in behandeling.

Z. M. heeft J. W. P. Kluit eervol ontslagen als griffier bij het kantongeregt te Alphen.

's GRAVENHAGE, 29 Sept. Z. Excell. de heer Bourman, minister van H. M. de Koningin van Spanje, bij het Nederl. hof, heeft gisteren de rezidentie verlaten, zich naar Brussel begevende.

— Z. Excell. de heer Rochussen is van Londen in de rezidentie teruggekeerd.

APELDOORN, 28 Sept. Z. M. de Koning is heden op het Loo aangekomen. Op aanstaanden Woensdag, zal Z. M. zich naar Arnhem begeven, ter bijwoning der opening van de Koninklijke Nederlandsche Tentoonstelling voor landbouw, die op dien dag zal plaats hebben. *(H.)*

LEEUWARDEN, 28 Sept. In de zitting van den gemeenteraad van heden is besloten, het voorstel van den heer J. J. Bruinsma, omtrent de stichting van een gebouw ter plaatse van de tegenwoordige waag, of op het waagsplein, geschikt tot waag en algemeene beurs, in handen eener kommissie te stellen, tot leden waarvan vervolgens zijn benoemd de voorsteller en de heeren Mr. Jan van der Veen en G. O. Gorter.

Men leest in de Tweede editie van het *Handelsblad:*

DANTZIG, 29 Sept. Met de Basilisk is hier het berigt ontvangen, dat de vloot der geallieerden den 26 dezer bij Nargen (een eiland bij Reval) zich bevond en dat op den 23sten de admiraal Napier Sweaborg verkende. Aan de Engelsche schepen *Neptune, St. George, Monarch* en *Prince Regent* was bevel gegeven om naar Engeland terug te keeren.

WEENEN, 30 Sept. De expeditionnaire troepen bevonden zich den 19den dezer op den regteroever der Alma. Den volgenden dag zouden zij de op den linkeroever geposteerde Russisch voorhoede van 8000 man aangrijpen.

Volgens een bij de *Presse* ontvangen telegrafisch berigt uit Athene, hadden op den 19den zes kompagnien Franschen die stad bezet.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 22 Sept. Uit de Krim zijn geen nadere tijdingen van eenig gewigt.

— De *Moniteur* meldt dat de geallieerde troepen den 22 September te Athene zouden binnenrukken tot groot genoegen der bevolking.

— Van Marseille schrijft men: De *Thabor* is aangekomen met de korrespondentie van 20 Sept.

Op dien dag had men ter dezer stede tijding per *Ajacco* van de landingstroepen en de Krim ontvangen. Bij het vertrek van de *Ajacco* rukten de geallieerden op tegen het Russische leger dat 25,000 man sterk, en 15,000 man hulptroepen wachtende, post had gevat vóór Sebastopol.

Men vermoedde te Konstantinopel dat de veldslag den 18 geleverd had kunnen zijn, vóór de komst der door de Russen verwachte hulptroepen. Het weer was uitmuntend, schier warm. Zonder dat men eenig ongeval te betreuren heeft gehad is de landing bewerkstelligd. De kustbewoners toonden zich zeer verwonderd over den inval van het Fransch-Engelsch leger. Het scheen hun onbekend dat men in oorlog was, althans zij hadden den ganschen oogst op de akkers gelaten. Aan de geallieerde troepen boden zij levens- en vervoermiddelen aan. Er was sprake om een gedeelte hunner te wapenen en ze als hulptroepen te bezigen. Terwijl het gros des legers aan het oude fort landde, maakte een divisie van acht stoomschepen een zeer behendige afleiding op twee andere punten, waar de Russen inderdaad konden veronderstellen dat de geallieerden eene landing zouden beproeven, namelijk te Katcha en Eupatoria. Vier honderd Russen, die het garnizoen vormden van deze laatste stad, hebben zich op de eerste sommatie overgegeven. Men verspreidde het gerucht dat slechts twee Russische generaals op hun post waren gebleven en zij den kommandant der vereenigde legers de sleutels der stad hadden aangeboden. Doch dit is klaarblijkelijk een sprookje en in allen deele valsch.

— De *Constitutionnel* schrijft: Europa zal eindelijk weten, in hoe ver die zoo gevreesde magt van Rusland slechts schijn is. Dat geduchte leger van 150,000 man hetwelk de vorst Menschikoff in de vlakten der Krim tot zijne beschikking had, is naauwelijks 50,000 man sterk; en hij, die als gezant des Czaars te Konstantinopel het hoofd zoo hoog droeg droeg, heeft zelfs geen zweem van verzet tegen de landing der vereenigde troepen beproefd. Achter wallen en muren schuilt hij, zich gereed makende, niet om te overwinnen of te sneven, maar om Sebastopol en de Russische vloot te vernielen; want nog, gelijk in 1812, is de brandtoorts Ruslands geliefd wapen; de zege niet kunnende behalen, wil het zich met puinhoopen omheinen."

— De heer Saint Marc-Girardin schrijft in het *Journal des Débats*:

»In onze beschouwingen — ligt misschien niet zooveel haat tegen Rusland, als sommigen verlangen; wij zijn desniettemin aan de zaak van het Europesche evenwigt en aan de banier der Westersche mogendheden gehecht. Wij willen zelfs gaarne zeggen, dat er in den tegenwoordigen oorlog iets gelegen is, waardoor een van de oudste wenschen der gematigd-liberale partij vervuld wordt; het is een oorlog van politieken, niet van revolutionairen aard; en daarmede is Frankrijk uit de positie geraakt waarin het zich sedert vijftig jaren bevond. In de Europesche geschillen stond Frankrijk tot nog toe steeds alleen tegenover allen, als vertegenwoordiger van het revolutionaire beginsel, terwijl het tegen ons zamenspannende Europa de orde en het behoud scheen te vertegenwoordigen. Dat was een ondragelijke toestand, dien wij vurig wenschten te zien ophouden.

»Met eene blijdschap, waarin voorzeker de gansche liberale partij in en buiten Frankrijk deelt, zien wij thans eindelijk die beschikking des noodlots verbroken, welke als door tooverkracht telkens, in strijd met zijn wil en met zijn belang, tot eene revolutionaire mogendheid maakte, die onzen invloed in Europa vernietigde, die het Europesche evenwigt in Frankrijk eene dreigende klip in plaats van een steun deed vinden, en die onze geschiedenis als tot een kluister voor onze toekomst maakte. Met den politieken oorlog, dien de loop der gebeurtenissen ons heeft aangebragt, worden wij weder eene Europesche mogendheid; want door de revolutie werden wij als 't ware buiten Europa gesloten; en de nieuwe positie, die zich in den loop der wereldsche zaken aan ons tegenwoordig gouvernement aanbood en door hetzelve gelukkig aangegrepen is, zal uit den aard der zaken voortduren althans zoo lang het Oostersche geschil aanhangig is.

»Hoe groote voorstanders wij ook zijn van den vrede, die de tijd is voor de vrije werking der staatsinstellingen, wij verblijden ons over eenen oorlog, welke in de onderlinge betrekking der Europesche mogendheden eene voor Frankrijk zoo gelukkige verandering brengt."

— De berigten uit Spanje luiden niet zeer gunstig; zoo wel in de provincien als te Madrid neemt de verdeeldheid onder de partijen sterk toe, en het laat zich aanzien, dat de aanstaande verkiezingen tot vele botsingen aanleiding zullen geven. De oneenigheden in het kabinet, ofschoon door de ministerieele bladen steeds stijf en sterk ontkent, dringen dagelijks meer naar buiten. Men vreest te Madrid voor het uitbarsten van ongeregeldheden.

— Men wil weten, dat de Fransche gezant, de heer de Turgot, Spanje zal verlaten ten gevolge van de aanvallen van den *Clamor Publico* (een orgaan van Espartero) op den Keizer van Frankrijk, aan wien het o. a. den naam van *Witte Soulouque* geeft. De heer de Turgot heeft reeds herhaalde malen klagten dienaangaande ingediend bij Espartero en O'Donell.

— De *Baltic* is te Liverpool binnengekomen met berigten uit New-York van 16 dezer. Het Engelsche eskader zoude de St. Lourens-baai verlaten, en de vischvangst voor de Amerikanen worden opengesteld, of, met andere woorden het reciprociteits-verdrag zoude in werking treden. Uit Spanje had de regering der Vereenigde Staten, volgens den *New-York Herald*, berigten ontvangen, dat men het te Madrid over den verkoop van Cuba eens was en dat Engeland en Frankrijk zich daartegen niet zouden verzetten. Te New-Orleans is het weder tot eene botsing gekomen tusschen de Amerikanen en Ieren, waarbij 6 menschen het leven verloren.

— De bijbelgenootschappen stellen zich voor dat zij thans in Spanje goede zaken zullen doen en in het vooruitzigt dat de beloofde konstitutie eerlang in werking zal komen, hebben zij reeds het plan tot den veldtogt gereed gemaakt. Ook het oorlogstooneel in het Oosten schijnt voor de Engelsche bijbelgenootschappen een veld van werkzaamheid te zijn. In het protestantsche Journaal de *Spectator* leest men o. a.

»Het bijbelgenootschap vervolgt met ijver zijne operatien in het Fransche kamp te Boulogne, waar colporteurs de soldaten tegen bijna nominalen prijs van bijbels voorzien. Ook in Turkije is het genootschap werkzaam. Het heeft een agent te Bucharest en onlangs is onder toevoorzigt van Dr. Henderson het Nieuwe Testament in het Bulgarisch uitgegeven. In Spanje heeft men ten gevolge der jongste onlusten, een ontzettende menigte bijbels mogen invoeren, en zoodra de nieuwe konstitutie, die aan alle meeningen en alle sekten burgerlijke en godsdienstige vrijheid verooriooft, zal zijn ingevoerd, zullen de agenten een belangrijken veldtogt openen.»

Wat de *Spectator* opgeeft omtrent de bijbelverspreiding in het kamp van Boulogne, zal wel zoo wat gelijk staan met een fabeltje. De Fransche soldaten hebben er wel wat nuttigers te doen dan in protestantsche bijbels te lezen, en daarenboven is het niet te denken, dat het gouvernement zulk soort van propaganda zou dulden.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 28 September. In het *Journal de St. Petersbourg* vindt men een rapport van prins Menschikoff aan den keizer der Russen, betreffende de ontscheping der geallieerde troepen op de kust der Krim. Daarin wordt gezegd, dat de vijand den 13 nabij Eupatoria is gezien en tusschen dat punt en het dorp Kaptugai, door het geschut zijner schepen eene landing heeft bewerkstelligd. Prins Menschikoff heeft niet raadzaam geoordeeld den vijand aan te vallen en zich alzoo bepaald tot het aannemen van eene voordeelige stelling en het bijeenbrengen zijner troepen, die van ongeduld branden om den vijand te ontmoeten. De inwoners zijn de plaatsen ontvlugt, waar de Engelsch-Franschen aan land zijn gekomen.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 30 September.

GETROUWD (28 Sept.): J. Blancke met C. D. Vink.

BEVALLEN (28 Sept.): L. F. L. J. van Wayenburg, geb. Ten Sande, D. - T. van Veen, geb. Fages, D. — (29 Sept.): L. A. M. Pozzoli, geb. Luyckx, D.

OVERLEDEN (26 Sept.): G. Ament, 65 j. — (27 Sept.): A. H. van der Burgh, 14 m. — (28 Sept.): H. van Elsas, wed W. C. Schäffer, 69 j.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	f 55¾	Livorno	2/m.	f 38¼
»	zigt	» $56\frac{5}{16}$	Napels	»	» 84
Bordeaux	2/m.	» 55¼	Petersburg	»	» 1.77
»	½/m.	» 55⅝	Weenen	6/w.	» 29⅝
Madrid	3/m.	» 240	Augsburg	»	» 35¼
Cadix	»	» 240	Frankfort	»	» 99¼
Seville	»	» 237	Hamburg	2/m.	» 35⅛
Bilbao	»	» 238	»	zigt	» $35\frac{5}{16}$
Lissabon	»	» 40¾	Londen	2/m.	» 11,67½
Porto	»	» 40¾	»	zigt	» 11,77½
Genua	2/m.	» 45¾	Rotterdam		⅛

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

	pCt.	28 SEPT. 4½ u. gebl.	29 SEPT. 4½ u.		gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	$60\frac{9}{16}$	60⅝	à 60½	60½
Dito Dito	3 »	72	71⅞	»	
Dito Dito	4 »	90⅞	90¾	» $90\frac{13}{16}$	$90\frac{13}{16}$
O. I. Leening 1844	4 »	90½	90⅝	»	
Amortisatie	3½ »	89½	89⅝	» 89⅝	
Handel-Maatschappij	4½ »			»	
[illegible]	4½ »			»	
Dito Hollandsche dito				»	
Obligatiën	4½ »			»	
Maatschappij van Weld.	4 »			»	
Aand. Ned. Bank.	»			»	
België, Certifikaten	2½ »			»	
Dito	2½ »			»	
Dito *Rothschild*	2½ »	49	48¾	»	
Frankrijk, Obligatiën	3 »				
Spanje, Nieuwe 3 pCt., thans	1 »	18½	18⅝		
Nieuwe	3 »	38	38⅜	»	
Binnenlandsche	3 »	33½	33¼	»	
Cert. Coup. Sp. Com.	»	$5\frac{5}{16}$	5¼	»	
Amortisable Schuld	»	$4\frac{7}{16}$	$4\frac{5}{16}$	»	
Portugal, te Londen	3 »	36⅜	36½	» 36⅝	$36\frac{9}{16}$
Dito Uitgestelde				»	
Rusl., bij *Hope en C°.*	5 »	100⅜	100½	»	
Dito A°. 1828—1829	5 »	100¾	100¾	»	
Negot. 1831 en 1833	5 »			»	
Nieuwe Engelsche	4½ »	86⅛		»	
Negot. 1840	4 »	76⅞	77	»	
Dito *Stieglitz*	4 »	76	75¾	»	
Dito Nieuwe	4 »	75⅜		»	
Certifikaten te Hamburg	5 »			»	
Inschr. op 't Grootboek	6 »		$59\frac{5}{16}$	»	
Dito Certifikaten	6 »			»	
Polen, Obligatiën	4 »	68¼	67⅝	» 67⅞	
Aandeelen 1835		140½		»	
Oostenrijk, Metalliek	5 »	69¼	68¾	» [illegible]	
Dito [illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	
Dito [illegible] Leening 1852		85	84¾	» 84⅞	
Dito Nieuwe	5 »	78⅛	$77\frac{13}{16}$	» 78	
Dito 1854	»	$78\frac{1}{16}$	$77\frac{15}{16}$	» 78	
Weener Bank	5 »			»	
Dito	4 »			»	
Aand. met Loting fl. 250	»			»	
Nieuwe dito 1854	»	f	241	»	
Pruissen	4½ »			»	
Amerika, Bank Aktiën Cert.	»	$3\frac{7}{16}$	3⅜	» $3\frac{7}{16}$	
Dito Orig.				»	
Napels, Cert. bij *L. en B.*	5 »			»	
Sardinië, te Londen	5 »			»	
Denemarken, dito	5 »			»	
Louisiana, te Londen	5 »	100		»	
Brazilië	5 »	97½	97½	»	
Dito 1843	5 »		97½	»	
Mexiko, te Londen £ 100	3 »	$23\frac{11}{16}$	23⅝	» $23\frac{11}{16}$	
Dito Onbepaalde	3 »	$23\frac{11}{16}$	23⅝	» $23\frac{11}{16}$	
Peru	4½ »				
Granada, dito à £ 100	2½ »		$16\frac{1}{16}$	»	
Dito Uitgestelde			6	» 6⅛	
Ecuador				»	
Venezuela, te Londen	3½ »				
Dito Uitgestelde	1 »				
Thesaurie	5 »			»	

4½ pc. Braz. 91¼. Hub. 88.

Onbeduidende flaauwe beurs met weinig affaire.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt, Prolongatie $2\frac{1}{2}$ pCt. Diskonto 3 pCt.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 29 Sept. Belg. leen. $2\frac{1}{2}$ pc. $52\frac{1}{2}$, 1840/1842 $4\frac{1}{2}$ pc. $90\frac{7}{8}$; 1848, —; Spanje 1—3 pc. $18\frac{5}{16}$; Binnenl. 3 pc. $33\frac{1}{2}$; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. $72\frac{1}{4}$.

PARIJS, 29 Sept. Fransche 3 pc 75.25; $4\frac{1}{2}$ pc. 98 90; 3 pc. Spanje $33\frac{1}{2}$; id. 1 pc. $18\frac{5}{8}$; Met. 5 pc. $84\frac{3}{4}$; Rom. Leen. $85\frac{1}{2}$.

MADRID, 26 Sept. 3 pc. Schuld 34; id. 1 pc. 18.40.

LONDEN, 29 Sept. Consols $95\frac{1}{8}$; 3 pc. Spanje buitenl. $37\frac{1}{2}$; 1 pc. dito $18\frac{1}{2}$; Comité-Bewijzen $5\frac{1}{8}$; Passive $4\frac{1}{2}$, 5 pc. Rusl. $98\frac{1}{2}$ 97; $4\frac{1}{2}$ pc. dito 87; 4 pc. Holl 94; $2\frac{1}{2}$ pc. id. 62; 5 pc. Sardinië $87\frac{1}{2}$, Brazilië 101; $4\frac{1}{2}$ pc. Peru 70; Gren. uitg. 6; id. werk. 16; 3 pc. Mexiko $24\frac{5}{8}$. 4 pc. Portugal 41; Turkije $2\frac{3}{4}$; Ecuador —; Wissel op Amst —.—.

WEENEN, 29 Sept. Met. 5 pc. $84\frac{1}{2}$; id. $4\frac{1}{2}$ pc. $73\frac{1}{2}$; Bank-Aktien 1256; Wissel op Londen 11.25, Amst. —; Parijs 137; Goud $22\frac{3}{4}$, Zilver 19; Nieuwe Leening $95\frac{1}{4}$.

BERLIJN, 29 Sept. $3\frac{1}{2}$ pc. Pr. Staatsch. —; $4\frac{1}{2}$ pc. Rusland 85p; id. 5 pc. $98\frac{1}{4}$p.

HAMBURG, 29 Sept Spanje 3 pc. $30\frac{3}{4}$; id 1 pc. $17\frac{1}{2}$; Rusl. 5 pc. $94\frac{1}{2}$; 3 pc. Mexikanen $16\frac{1}{2}$; Wissel op Amst. —.—; Londen kort —.—.

FRANKFORT, 29 Sept 5 pc. Met. 72; 3 pc. Spanje binnenl. 33; id. 1 pc. $18\frac{7}{16}$; Wissel op Londen 3/m. —; Amsterdam —; Parijs —; Weenen —.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 30 September.

Overzigt der Week.

KOFFIJ. De omzettingen waren wederom van weinig beteekenis en ook prijzen zijn iets minder vast. — Ordinair *Java* bij enkele Ceelen tot 28 a $28\frac{1}{2}$ cs. te bekomen. Goed ordinair blank en mooi blank komt weinig voor en wordt op prijs gehouden. — De 2089 balen *Padang* tegen 4 October in veiling aangeslagen, bestaan uit: 1767 balen afgebleekt groenachtig en 322 balen geelachtig iets stroef.

THEE. Met zeer weinig omgang, in afwachting der veiling van Java soorten, te Rotterdam bij de N. H. M. op 19 October. De kwaliteiten daarbij voorkomende zijn over het algemeen vrij goed van smaak en goed van blad, terwijl de volgende taxatiën op te geven zijn: *Boey* 62 a 75 cs.; *Congo Boey* 68 a 70 cs.; *Congo* 70 a 85 cs.; *Kempoey* 70 a 82 cs.; *Souchon* 75 a 85 cs.; *Pecco* 100 a 125 cs., *Tonkay* 85 a 105 cs.; *Shin* 75 a 90 cs.; *Hysant* 105 a 130 cs.; *Uxim* 75 a 95 cs.; *Joosjes* 120 a 150 cs.

TABAK. De Noord-Amerikaansche soorten worden hooger gehouden, waardoor er bij kleinen voorraad geene eerstehands omzettingen hebben plaats gehad. - *Sigaren-Tabak* met meer kooplust, waardoor er in deze dagen tot verbeterde prijzen uit de eerste hand verhandeld zijn 1065 pakken *Giron*.

SUIKER. *Ruwe.* Van *Java* soorten zijn er wederom eenige partijen zoowel om van boord te ontvangen, als zeilende tot $f\frac{3}{4}$ a 1 onder de middelprijzen der laatste Maatschappij-Veiling afgesloten, waartoe nog altijd eenige kooplust blijft bestaan; hetgeen van *Surinaamsch* voorkomt, vindt tot vrij goede prijzen nemers. — *Geraffineerd* voor *Uitvoer* met aanhoudenden kooplust op levering in de volgende maand en in November tot de voorgaande noteering. In *Consumtie* heeft geene prijsverandering plaats gehad, en moeten wij ons op onze voorgaande noteering beroepen.

SPECERIJEN. In de te Rotterdam door de N. H. M. op eergisteren gehoudene veiling was de kooplust zeer levendig en vele orders in *Notenmuscaat* en *Foelij* zijn onuitgevoerd gebleven door te lage limiten; zulks heeft dan ook de vraag levendig gehouden en daar tot veilingsprijzen niets meer te bekomen was, zoo heeft men voor enkele Ceelen een klein Avans moeten toestaan. Over het algemeen blijft het artikel voor alle soorten in eene willige stemming.

RIJST. Aan versch gepelde *Aracan* is volslagen gebrek, als zijnde reeds vroeger op levering voor de verzending verkocht. — Oud gepeld wordt met *f* 10 betaald en is zelfs weinig voorhanden. *Voorloop Aracan f* 11. Gepeld *Java* tot $f\,10\frac{1}{2}$ a $10\frac{3}{4}$ schaarsch. *Tafel* $f\,12\frac{1}{2}$ a 13.

GEDROOGDE FRUITEN geheel onveranderd.

POTASCH iets vaster. Voor *Toscaansche* heeft men $f\,17\frac{3}{4}$ E. en voor *Prima Petersburger* $f\,17\frac{1}{2}$ E. besteed.

VERFWAREN. *Indigo.* Blijft sedert de plaats gehad hebbende veilingen in eene zeer gunstige stemming; diverse partijtjes van particulieren en van vorige veilingen zijn verkocht, en heeft men voor enkele Kavelingen uit de laatste veilingen eenig Avans betaald. — *Cochenille* blijft vast op de veilingswaarde met zeer weinig aan de markt. — *Verfhouten.* Van *Laguna Campeche* zijn 120 ton met $f\,6\frac{1}{4}$ betaald; van *St. Domingo* werden 25 ton aangevoerd en a $f\,4\frac{7}{8}$ verkocht. — *Harst.* Bruine blijft in loco a *f* 4 gehouden en helder geele $f\,4\frac{1}{2}$ a $f\,5\frac{1}{2}$ na qualiteit te koop. — *Terpentijn-Olij* heeft, na eenig teruggang in waarde, weder faveur genomen en is thans niet onder *f* 28 E. tweede hand te koop. — *Zwavel.* 150 ton *Prima Licata*, onlangs aangevoerd, zoude men mogelijk tot $f\,3\frac{1}{4}$ a 3 van boord verkoopen. — *Salpeter*, *Chili* blijft op *f* 11 a $11\frac{1}{4}$ gehouden. — *O. I. Ruwe* op levering met raffactie *f* 36. — *Geraffineerd f* 33 a 34. — *Meekrap.* De berigten, wegens de nieuwe teelt luiden steeds ongunstiger voor zooverre kwantiteit aangaat en laat het zich aanzien, dat wij weinig meer dan een half gewas zullen bekomen; de kwaliteit zal echter tamelijk goed zijn.

STERKE DRANKEN. *Genever* 100 °/₀ eerste soort *f* 27, tweede soort *f* 26. — *Moutwijn* 91 °/₀ *f* 22 pr. vat a kont.

METALEN. *Banca-Tin* $f\,66\frac{1}{2}$ zonder noemenswaardigen omzet.— *Koper* prijsvast.

KATOEN. Tot vrij vaste prijzen werden in deze week ca. 300 pn. *Noord-Amerikaansch* en *Oost-Indisch* afgedaan; de tegenwoordige voorraad van alle soorten bestaat thans uit ca. 4000 pakken.

HONIG zeer ferm. *Havana f* 17 a $17\frac{1}{2}$ E. — *Wase Inlandsche geel f* 85 a 86.

VETWAREN. *Talk* en *Smeer* zeer stil. — *Traan* onveranderd met weinig voorraad. *Robben f* 44, *Berger bruin* $f\,47\frac{1}{2}$, *blank* $f\,48\frac{1}{2}$. — *Talkolij f* 42. *Patentolij* $f\,45\frac{1}{4}$ a $\frac{1}{2}$ a kontant. — *Rondvisch f* 12. *Ansjovisch* nieuwe *f* 11 nominaal.

ROTTERDAM, 29 Sept. Gisteren werden verkocht 2418 kr. en kann. Java Suiker, aangevoerd per *Vlashandel* en *Jacoba Helena*, tot geheime prijzen; benevens 50 vaten Surinaamsch. Heden werden uit de eerste hand afgedaan: 60 en 50 v. Marijland Tabak, per *Edward Everett*, en 30 v. Virginie dito, per *Johanna*.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 29 Sept. Tarwe tot vorige prijzen meest bij kleinigheden, verkocht: 128, 129 ℔ o. b. Poolsche *f* 460, *f* 467; 125, 128 ℔ n. dito *f* 432, 450; 132 ℔ Pommer *f* 435; 128 ℔ Lubecker *f* 420; 125, 126 ℔ Elve *f* 400, 405.

Rogge gedroogde bij partij iets hooger, ongedroogde met weinig handel, als voren verkocht: 127 ℔ Anclammer *f* 300; 118, 119 ℔ n. Archangel *f* 257, 260; 120 ℔ dito *f* 263; 118 ℔ dito *f* 252 a. d. Zaan; 116, 117 ℔ j. dito *f* 257, 260.

Garst *f* 5 a 6 hooger; 114 ℔ Deensche *f* 214; 101 ℔ o. Vriessche Zomer *f* 178; 102 ℔ j. dito Winter *f* 187.

Haver zonder handel.

Boekweit *f* 5 hooger; 126 ℔ p. j. Holst. *f* 243; 122, 123 ℔ n. dito *f* 242, 245.

Op 9 vaten Olie in Sept. ek. $73\frac{1}{2}$; Nov. $72\frac{1}{2}$ &. *Lijnzaad* prijshoudend: 107 ℔ Archangel *f* 335. *Raapolie* op 6 w. $f\,44\frac{1}{4}$, Vliegend *f* 43; 1°. Mei ek. *f* 40; Oct. $f\,42\frac{1}{2}$, 2; Nov. $f\,41\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$; Dec. $f\,41\frac{1}{4}$. *Lijnolie* op 6/w. $f\,39\frac{3}{4}$; Vliegend $f\,38\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; 1°. April ek. *f* 38; Oct. $f\,38\frac{1}{2}$; Nov. *f* 38; Dec. $f\,37\frac{3}{4}$. *Hennepolie* op 6/w. $f\,42\frac{3}{4}$; Vliegend $f\,41\frac{1}{2}$.

MIDDELBURG, 28 Sept. Tarwe. Puike jarige Zeeuwsche *f* 13,50, 13,75 en *f* 14 naar deugd; puike Nieuwe Zeeuwsche *f* 13,50, mindere en Blaauwe *f* 12,75; puike jarige Walchersche *f* 14,25 tot 14,50; Puike Nieuwe voor de zaai *f* 14,10 en *f* 14,25, puike dito *f* 13,75 a 14, mindere *f* 13. — Rogge. Puike Nieuwe *f* 9,25 a 9. — Gerst. Winter niet mooi *f* 5,75; dito Zomer *f* 5,50. — Nieuwe Walchersche Witteboonen *f* 13, 13,25 a *f* 13,50; Dito Bruineboonen *f* 13,25 en *f* 13,50; Walchersche Paardeboonen *f* 7,50. Walchersche Groene Erwten *f* 10 a 10,25, en voor de groote *f* 10,50 a *f* 11,25 betaald. Zeeuwsche Groene Erwten niet mooi *f* 9,75, geringe *f* 9. — Koolzaad zeer weinig getoond, begin Beurs kocht men enkele partijtjes aan *f* 13, doch later *f* 13,10 en *f* 13,75 gekocht. — Raap-Olie *f* 43. Patent-Olie *f* 45. Lijn-Olie *f* 42 per Vat.

ANTWERPEN, 29 Sept. *Koffij.* Op levering zijn verkocht ca. 1600 balen Domingo.

Suiker. Ruwe en *Geraffineerde* oeveranderd met weinig zaken.

Rijst. De markt is iets kalmer. Verkocht eenige honderd balen Aracan, alsmede 50 vaten Carolina.

Huiden. Tot vaste prijzen zijn in deze week omgezet 3700 stuks drooge en gezouten Buenos-Ayres Ossen- en Koehuiden, en 2000 stuks Montevideo en Paardenhuiden.

LONDEN, 28 Sept. *Ruwe Suiker.* Tot volle prijzen met geregelde vraag. Crushed prijshoudend.

Koffij. Met eenige omzet in Native Ceylon tot 44 s. 6 d. a 45 s. 6 d. na kwaliteit.

Thee vast. Ord. Congo 11 d.

Rijst prijshoudend met beperkte vraag.

Talk onveranderd. Petersburger 63 s. in loco.

LIVERPOOL, 28 Sept. *Katoen.* Tot onveranderde prijzen zijn 6000 balen omgezet.

BORDEAUX, 26 Sept. *Voorloop.* Kalm op fr. 206 a 208 gehouden.

SCHEEPSTIJDINGEN.

UITGEZEILD:

HELVOET, 2 Sept. N. Merrel, Texas, New-York. — Gisteren nog: J. W. Allen, Mississippi, New-York.

Advertentiën.

(253) Heden overleed na een smartelijk lijden van 9 maanden, onze zeer geliefde Broeder en Behuwdbroeder, de Wel-Eerwaarde Heer THEODORUS JOANNES MAASSEN, R. K. Priester en Pastoor der Gemeente Hilversum, na tijdig voorzien te zijn geweest van de laatste H. H. Sakramenten der stervenden, in den ouderdom van 46 jaren en ruim 6 maanden.

HILVERSUM, 27 September 1854. N. J. MAASSEN. Uit aller naam.

(260) De Commissie van het **Liefdewerk der Spijskokerij** van den **H. VINCENTIUS VAN PAULO**, veroorloofde zich, het verzoek in hare circulaire van 11 September ll. te herhalen, om namelijk de Inschrijvingslijsten, die heden nog in het bezit der geadresseerden zijn, te willen doen bezorgen aan een der leden van genoemde Commissie, bij wien men zich ook nog zoo kunnen adresseren ter bekoming van circulaires, voor zoo verre men belangstellenden mogt gemankeerd hebben, die te laten bezorgen.

AMSTERDAM, 2 October 1854. De Commissie enz.

INSTITUUT

van onze Lieve Vrouw DE LA SALETTE,

in de Wijk LEOPOLD te *Brussel*.

De ligging dezer Kostschool is even aangenaam als gezond en in de nabijheid van het station van den Luxemburgschen Spoorweg. Het geheele kostgeld bedraagt 450 franks, betaalbaar in drie termijnen. Het Instituut is ingerigt op den voet der grootste Instituten van het rijk; en zijn daar bij gevoegd eene afdeeling voor handel en eene eerste voorbereidende school. Zich te adresseren ter verkrijging van nadere informatiën en den prospectus, aan den Wel-Eerw. Heer MAES, Direkteur, Rue de la Pepinière 31, te Brussel. (232)

(261) Van heden af en vervolgens dagelijks, zal ten Kantore van de Heeren **E. & H. VAN CRANENBURGH**, worden betaald, de **COUPONS**, der Negotiatie, groot **f 40,000** à 4 pCt., verschenen 1° dezes, ten laste der R. K. Kerk van **O. L. Vrouwe Hemelvaart**, genaamd: *Geloof*, *Hoop en Liefde*, te Amsterdam.

GEMBER

is eene lekkernij, waarvan men, als verwarmend en versterkend voor de maag, gewoonlijk een stukje na de maaltijd eet. Wij hebben dit gebruik dikwijls als zeer doelmatig hooren aanprijzen, althans bij den overgang van den zomer tot het ruwere jaargetijde, daar de wisseling der temperatuur op ons gestel van grooten invloed is en wij dan zooveel te voorzigtiger zijn moeten, om de spijsverterings-organen in een volkomen staat van gezondheid te bewaren.

Een lekker stukje Gember na den eten zal iedereen goeddoen. Een Pot, die vier of vier en een halve gulden kost, bevat voorraad voor maanden.

Wij hebben een bijzonder voordeelige partij, en verzoeken onze begunstigers daarvan de proef te nemen; de kwaliteit is uitmuntend, kort, vast, malsch en welsmakend, de kleur zuiver en blank, de verpakking origineel, men ziet dat de potten niet open gewcest zijn en behoeft niet te vreezen, dat ze overgekookt of van nieuw stroop voorzien is.

SOYA in zwarte Glaskruikjes.

Amsterdam, Verkoophuis.	's Hage, Sack en C°.
Alkmaar, J. Brongers Gz.	Kampen, Mej. M. Vooght.
Arnhem, R. B. de Roos.	Leeuwarden, J. J. van Haage
„ G. Holland.	Leiden, A Dirks, Verkoop
Apeldoorn, Bruno Tideman.	Middelburg, Jufvr. J. M. Auwe
Assen, H. P. A van Goreum.	Meppel, J. M. Barth.
Bodegraven J. B. E. C. Schlatman	Nieuwediep, T. Groen, Ve
Bergen op Zoom, D. Pouwels.	Nijmegen, Gebr. Swemmela
Breda, Wed. Wierex Folla.	Rotterdam, J. A. Klinger en C
„ Kannemans van Dashorst.	Stadskanaal, H. Krekel
's Bosch, F. L. Welsch.	Tiel, L. Uhlfelder.
Delft, J. T. Wagner.	Utrecht, L. J. R. Bosch,
Delfzijl, A. W. C. Keyzer.	„ T. Uhlenbroek
Deventer, Wed. S. F. Louwerens.	
Dordrecht, J. Veth Jr.	Veendam, S. Savenye.
Edam, P. de Boer Pz.	Vlissingen, A. M
Goes, C. Vreeke.	Winschoten, G. Wassman
Gorinchem, H. Boderij.	Zierikzee, J. de Haan.
Gouda, A. Goedraad.	Zeist, C. G. Adlung,
Groningen, C. Rikkers.	Zutphen, Y. D
Haarlem, J. P. Karthaus.	Zwolle, G. Elefeld.
Haarlem, J. Larsen.	

(2

(24

Gouden en Zilveren Kerkwerk

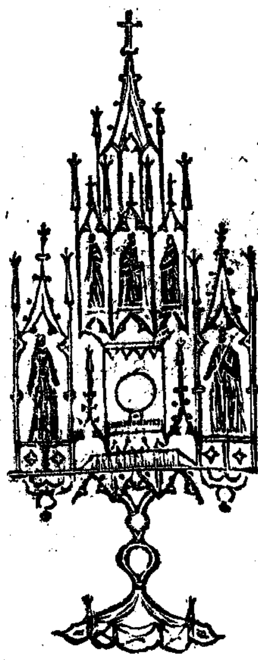

De ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat zijn Winkel steeds voorzien is van:

Venerabels, Ciboriën, Kelken, Luna- en Ziekendoosjes, Wijnampullen, Schenkbladen, Missaal-garnituren, Lieve Vrouwe Kroonen, Christusbeelden,

enz. enz.,

en dat hij bij buitengewoon aanvraag van kostbare stukken in de gelegenheid is die met de meeste spoed en nauwgezetheid uit te voeren.

A. P. HERMANS-SMI
te *Eindhoven*.

NB. Men belast zich ook mede met het herstellen en bijvergulden van oude voorwerpen het vak betreffende.

(249) Bij Gebr. VERHOEVEN te 's Bosch, is van de pers gekomen en alom verkrijgbaar:

De **tweede druk** van:

Omstandig Verhaal der Verschijning van

ONZE LIEVE VROUW

op den Berg van Salette. . . . . *f*

HANDBOEKJE

VAN DEN BEDEVAARTGANGE

naar O. L. V. van Salette.

bevattende 1°. aanteekeningen over de Bedevaart, het algemeen en het verhaal der Verschijning. 2°. Negendaagsche Meditatiën, enz., door den Eerw. Heer SELOT . . . .

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.